

CURTEA DE APEL CENTRU

Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Teilor 4
e-mail: cac@justice.md, Tel.: /373 22/ 409 209
www.instante.justice.md

4-35/3-742

31.03.26

Dosarul Nr. 3r-484/25

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
str. Al. Lăpușneanu, nr. 28,
mun. Chișinău

Curtea de Apel Centru, Vă expediază cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate, ridicată de către SRL „Promilton”, în cauza în ordine de recurs, declarat de Ministerul Culturii împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani din 20 iunie 2025.

Se sesizează Curtea Constituțională a Republicii Moldova în vederea controlului constituționalității a prevederilor **art. 148 alin. (16) din Codul urbanismului și construcțiilor.**

Anexe:

- *Cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea înaintată de SRL „Promilton”;*
- *Copia încheierii Curții de Apel Centru nr. 3r-484/25 din 16.03.2026.*

**Judecătorul
Curții de Apel Centru**

Sîrbu Victoria

EFRIM ROȘCA ASOCIAȚII

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

STR. ALEXANDRU LĂPUȘNEANU, NR. 28

MUN. CHIȘINĂU, REPUBLICA MOLDOVA

E-MAIL: SECRETARIAT@CONSTCOURT.MD

SESIZARE PRIVIND VERIFICAREA CONSTITUȚIONALITĂȚII

/A ARTICOLULUI 148 ALINIATUL 16 DIN CODUL URBANISMULUI ȘI CONSTRUCȚIILOR NR.434/2023/

Autorul excepției:

Vladislav ROȘCA, avocat

B.A.A. „Efrim, Roșca și Asociații”,

În interesele:

S.R.L. „Promilton”

IDNO: 1003600054054

str. Constantin Brâncuși, 112, MD-2060,

mun. Chișinău, Republica Moldova

Administrator: Serghei Tafratov

---

16 martie 2026

CUPRINS

I. INFORMAȚII PERTINENTE DESPRE CAZUL DEDUS JUDECĂȚII INSTANȚEI.....	2
II. OBIECTUL SESIZĂRII.....	3
III. PREVEDERILE LEGALE RELEVANTE.....	4
IV. ARGUMENTAREA ÎNCĂLCĂRILOR CONSTITUȚIEI	7
4.1. Art. 148 alin. (16) din Codul urbanismului și construcțiilor restrânge exercițiul dreptului de proprietate și libertatea activității de întreprinzător.....	7
4.2. Restrângerea exercițiului dreptului de proprietate și libertății activității de întreprinzător este contrară art. 54 din Constituție.....	7
V. SOLICITĂRI	8
VI. DECLARAȚIA	9

I. INFORMAȚII PERTINENTE DESPRE CAZUL DEDUS JUDECĂRII INSTANȚEI

- (1) La data de 3 februarie 2025, Primarul mun. Chișinău a eliberat autorizația de construcție AC-0001683, în baza certificatului de urbanism pentru proiectare nr. CU-0003704 din 18.11.2024, prin care s-a permis SRL „Promilton”, în calitate de superficialar, să construiască un complex multifuncțional din contul demolării construcției existente pe terenul cu nr. cadastral 0100208218, cu suprafața de 0,2497 ha, situat pe str. Vasile Alecsandri, nr. 4, aflat în proprietatea companiei S.A. „Cristivlad”.
- (2) La data de 4 martie 2025, Ministerul Culturii al Republicii Moldova a depus cerere prealabilă la Primarul general al mun. Chișinău prin care a solicitat anularea și suspendarea autorizației de construire și a certificatului de urbanism pentru proiectare.
- (3) La data de 12 martie 2025, prin scrisoarea nr. 2-01/1-297, Primarul general al mun. Chișinău a refuzat suspendarea actelor administrative.
- (Cu privire la autorizația de construire și certificatul de urbanism pentru proiectare, Ministerul Culturii a înaintat o acțiune în contencios administrativ la data de 17 aprilie 2025, care a fost declarată inadmisibilă la data de 7 iulie 2025 (*Dosar Jud. Chișinău nr. 2-25053227-12-3-17042025, judecător - Rodica Nicula*). Împotriva încheierii de inadmisibilitate a fost declarat recurs, ședința de examinare fiind stabilită pentru data de 6 aprilie 2026 (*Dosar Curtea de Apel Centru nr. 2-25053227-02-3r-01082025, judecător- Andrei Cașcaval*)).
- (4) Ca urmare a refuzului suspendării actelor de către Primarul general al mun. Chișinău, Ministerul Culturii a emis **Ordinul nr. 67 din 19 martie 2025, prin care a suspendat autorizația de construire conform art. 148 alin. (16) din Codul Urbanismului și construcțiilor nr. 434/2023.**
- (5) La data de 26 martie 2025, SRL „Promilton” a depus cerere prealabilă prin care a solicitat:
- anularea ordinului de suspendare, deoarece autorizația de construire a fost emisă legal, iar interpretările date de Ministerul Culturii cu privire la hotarul monumentului „Nucleul istoric al Chișinăului” și mărimea zonei de protecție sunt eronate, contrare principiului separației puterilor în stat, cu depășirea competențelor și atribuțiilor organului executiv;
  - suspendarea ordinului de suspendare.
- (6) Deși conform art. 171 alin. (4) din Codul administrativ nr. 116/2018, dacă se depune o cerere de suspendare a executării actului administrativ individual, acesta poate fi executat doar după soluționarea cererii respective, și Agenția de Inspectare și Restaurare a Monumentelor (AIRM) a emis Prescripția nr. 17 din 26 martie 2025 prin care a dispus sistarea lucrărilor în vederea executării Ordinului de suspendare, punând în executare un act care era nesusceptibil de executare prin efectul legii.
- (7) La data de 26 martie 2025, SRL „Promilton” a depus cerere prealabilă prin care a solicitat anularea și suspendarea Prescripției.

(8) La data de 27 martie 2025 și 11 aprilie 2025, Ministerul Culturii a refuzat suspendarea și anularea ordinului de suspendare. Pe cale de consecință și AIRM a refuzat suspendarea și anularea prescripției.

a) Examinarea în prima instanță

(9) La data de 24 aprilie 2025, SRL „Promilton” a depus acțiune în instanță, prin care a cerut anularea ordinului de suspendare și a prescripției AIRM (*Dosarul Jud. Chișinău nr. 2-25056414-12-3-24042025, judecător - Gheorghe Mîțu*).

(10) La data de 6 mai 2025, SRL „Promilton” a solicitat suspendarea ordinului de suspendare și prescripției AIRM.

(11) Prin Încheierea Judecătorei Chișinău, sediu Rîșcani din 20 iunie 2025, cererea de suspendare a fost admisă.

b) Examinarea recursului contra Încheierii de suspendare

(12) Împotriva Încheierii de suspendare, Ministerul Culturii a depus recurs (*Dosar Curtea de Apel Centru 2-25056414-02-3r-06082025, judecător Victoria Sîrbu*). Ședința de examinare a fost stabilită pentru data de 16.03.2026.

II. OBIECTUL SESIZĂRII

(13) Prezenta sesizare are ca obiect verificarea constituționalității art. 148 alin. (16) din Codul urbanismului și construcțiilor nr. 434/2023, în partea cu privire la atribuirea competenței de suspendare a autorizației de construire Inspectoratului Național pentru Supraveghere Tehnică și Ministerului Culturii, deși nu sunt autoritatea emitentă sau instanță de judecată, contrar regulilor din art. 172, 214 din Codul administrativ nr. 116/2018.

(14) Textul contestat are următorul cuprins: ***Autorizația de construire se suspendă prin decizia emitentului, a Inspectoratului Național pentru Supraveghere Tehnică, a organului central de specialitate responsabil de domeniul patrimoniului cultural, în cazul intervențiilor în timp asupra monumentelor istorice și al lucrărilor de construcții executate în zonele de protecție ale acestora, ori prin hotărâre de judecată. Autorizația de construire se suspendă până la emiterea deciziei/hotărârii de anulare a suspendării.***

(15) Conform art. 171 alin. (4) din Codul administrativ, un actul administrativ individual, inclusiv o autorizație de construire, este executoriu din momentul în care devine obligatoriu (emitere, comunicare etc.). Totuși, executarea actului administrativ individual poate fi suspendată, în condițiile prevăzute la art. 172 și 214 din Codul administrativ, de către:

- autoritatea care examinează cererea prealabilă și
- instanța de judecată.

(16) Suspendarea actului administrativ de către autoritatea publică (art.172 Codul administrativ nr. 116/2018), poate avea loc doar dacă este depusă o cerere prealabilă împotriva actului emis de autoritate și dacă există unul din temeiurile de la art. 172 alin. (2). Până când autoritatea decide asupra cererii de

suspendare (maxim 5 zile lucrătoare), actul administrativ nu este susceptibil de executare prin efectul legii, conform art. 171 alin. (4), cu scopul de a asigura protecția efectivă.

(17) Dacă autoritatea refuză suspendarea sau nu se pronunță în termen, persoana afectată poate solicita instanței de judecată suspendarea executării actului administrativ. Cererea poate fi formulată și înainte de introducerea acțiunii în contencios administrativ, asigurându-se astfel o modalitate efectivă de apărare contra efectelor ireparabile a unui act ilegal. Instanța poate suspenda actul doar în cazul existenței unuia din temeiurile de la art. 172 alin. (2).

(18) Prin art. 148 alin. (16) din Codul urbanismului și construcțiilor nr. 434/2023, legislatorul a introdus o derogare de la art. 172 și 214 din Codul administrativ nr. 116/2018, astfel autorizația de construire poate fi suspendată nu doar de autoritatea emitentă și instanță, ci și de Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică ori de organul central de specialitate responsabil de patrimoniul cultural, Ministerul Culturii.

(19) Autorul sesizării consideră această derogare neconstituțională, care urmează a fi verificată prin prisma următoarelor dispoziții constituționale: art. 23, care obligă statul să asigure fiecărei persoane posibilitatea reală de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle, ceea ce presupune o lege clară, accesibilă și previzibilă; art. 46, care protejează dreptul de proprietate; art. 54, care impune ca orice restrângere a exercițiului drepturilor să fie prevăzută de lege, să fie necesară și proporțională; precum și art. 126 alin. (2) lit. b), care obligă statul să asigure libertatea comerțului și a activității de întreprinzător. Aceste dispoziții urmează a fi interpretate în concordanță cu art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, care protejează patrimoniul persoanei.

III. PREVEDERILE LEGALE RELEVANTE

(20) Prevederile legale relevante din Constituție sunt:

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate. [...]

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de

lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

Articolul 126

Economia

(2) Statul trebuie să asigure: [...]

b) libertatea comerțului și activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale, crearea unui cadru favorabil valorificării tuturor factorilor de producție; [...]

(21) Prevederile relevante din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale sunt:

Articolul 1

Protecția proprietății

Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.

(22) Prevederi relevante din Codul urbanismului și construcțiilor sunt:

Articolul 148

Condițiile de eliberare a autorizației de construire

(16) În cazul emiterii autorizației de construire fără respectarea cerințelor stabilite în documentația de urbanism, aprobată în modul prevăzut de prezentul cod, sau stabilite în certificatul de urbanism, aceasta se anulează prin decizia emitentului ori prin hotărârea instanței de judecată. Autorizația de construire se suspendă prin decizia emitentului, a Inspectoratului Național pentru Supraveghere Tehnică, a organului central de specialitate responsabil de domeniul patrimoniului cultural, în cazul intervențiilor în timp asupra monumentelor istorice și al lucrărilor de construcții executate în zonele de protecție ale acestora, ori prin hotărâre de judecată. Autorizația de construire se suspendă până la emiterea deciziei/hotărârii de anulare a suspendării. [...]

(23) Prevederile legale relevante din Codul Administrativ sunt:

Articolul 94

Audierea participanților

(1) Înainte de emiterea unui act administrativ individual defavorabil pentru un participant sau înainte de respingerea unui act administrativ individual favorabil, participantul are dreptul să fie audiat în legătură cu faptele și circumstanțele relevante pentru actul ce urmează a fi emis.

(2) Audierea poate fi făcută verbal sau în scris.

Articolul 171

Executarea

(4) Actele administrative individuale sunt executorii din momentul survenirii obligativității lor, cu excepția cazului când executarea lor este suspendată prin decizia autorității publice sau prin act judecătoresc de dispoziție. Dacă se depune o cerere de suspendare a executării actului administrativ individual, acesta poate fi executat doar după soluționarea cererii respective. [...]

Articolul 172

Suspendarea executării actului administrativ individual de către autoritatea publică

(1) Dacă un act administrativ individual defavorabil este contestat cu cerere prealabilă, autoritatea publică, din oficiu sau la cererea persoanei afectate, poate suspenda executarea lui până la finalizarea procedurii prealabile.

(2) Motivele suspendării sînt:

a) existența unor suspiciuni serioase și rezonabile privind legalitatea actului administrativ individual defavorabil;

b) existența pericolului iminent de producere a unor prejudicii ireparabile prin executarea în continuare a actului administrativ individual defavorabil.

(3) Suspendarea executării actului administrativ individual defavorabil se decide de autoritatea publică competentă pentru soluționarea cererii prealabile. Decizia cu privire la suspendarea executării se ia în termen de 5 zile lucrătoare din momentul înregistrării, dacă legea nu prevede altfel.

Articolul 214

Suspendarea executării actului administrativ individual contestat

(1) Suspendarea executării actului administrativ individual contestat poate fi solicitată de către reclamant instanței de judecată care examinează acțiunea de contencios administrativ. Reclamantul poate solicita instanței de judecată competente suspendarea executării actului administrativ individual până la înaintarea acțiunii în contencios administrativ dacă autoritatea publică învestită cu soluționarea cererii prealabile a refuzat suspendarea sau nu a soluționat cererea de suspendare în termenul stabilit la art. 172 alin. (3).

(2) Instanța de judecată poate dispune suspendarea executării actului administrativ individual din motivele prevăzute la art. 172 alin. (2). [...]

(4) Instanța de judecată decide cu privire la suspendarea executării actului administrativ individual printr-o încheiere susceptibilă de recurs, fără citarea participanților la proces. Dacă consideră necesar, instanța de judecată citează părțile pentru audiere în privința temeiniciei cererii de suspendare. Prevederile art. 177 alin. (2) din Codul de procedură civilă nu se aplică.

IV. ARGUMENTAREA ÎNCĂLCĂRILOR CONSTITUȚIEI

4.1. Art. 148 alin. (16) din Codul urbanismului și construcțiilor restrânge exercițiul dreptului de proprietate și libertatea activității de întreprinzător

- (24) Autorizația de construire reprezintă un act administrativ permisiv care permite exercitarea atributelor dreptului de proprietate (folosință asupra bunului). Suspendarea acesteia, reprezintă o ingerință în dreptul de proprietate și, după caz, inclusiv în libertatea activității de întreprinzător.
- (25) În jurisprudența sa recentă, Curtea Constituțională a statuat expres, în Hotărârea nr. 6 din 16 aprilie 2025, că licențele, autorizațiile și permisele pentru desfășurarea unei activități comerciale pot constitui „bunuri” în sensul art. 46 din Constituție și al art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție. În aceeași hotărâre, Curtea a făcut trimitere la cauzele O’Sullivan McCarthy Mussel Development Ltd v. Irlanda, Vékony v. Ungaria, precum și la jurisprudența relevantă pentru Moldova, inclusiv Bimer S.A. v. Moldova și Megadat Com SRL v. Moldova.
- (26) Așadar, autorizațiile de construire emise în beneficiul SRL „Promilton” nu sunt simple acte administrative neutre, ci ele reprezintă active juridice și economice care susțin întregul proiect investițional. Suspendarea lor afectează direct folosința economică a bunului imobil, relațiile contractuale, finanțarea și valorificarea proiectului.

4.2. Restrângerea exercițiului dreptului de proprietate și libertății activității de întreprinzător este contrară art. 54 din Constituție

- (27) Conform art. 54 din Constituție, restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți trebuie să fie prevăzută de lege, să fie necesară și proporțională.
- (28) În contextul art. 148 alin. (16) din Codul urbanismului și construcțiilor, suspendarea autorizației de construire de către Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică și Ministerului Culturii este o măsură **disproporțională**, deoarece permite suspendarea autorizației de construire fără a impune acestor autorități și obligația de a sesiza instanța de judecată cu o acțiune privind anularea autorizației.
- (29) Astfel, din interpretarea normei, rezultă că este posibilă situația în care să nu existe nicio acțiune în instanță privind anularea autorizației, dar să fie suspendată autorizația, caz în care suspendarea ar bloca efectiv dreptul de proprietate pe termen nedeterminat, fără ca legalitatea autorizației să fie examinată.
- (30) În situația concretă a autorizației de construire nr. AC-0001683 din 3 februarie 2025, acțiunea Ministerului Culturii din 17 aprilie 2025 a fost declarată inadmisibilă prin Încheierea Judecătorei Chișinău, sediu Rîșcani din 7 iulie 2025 (*Dosar Jud. Chișinău nr. 2-25053227-12-3-17042025, judecător - Rodica Nicula*). Dacă recursul Ministerului va fi respins, ar putea exista un litigiu privind ordinul de suspendare, fără ca să existe un litigiu privind anularea autorizației.
- (31) În consecință, art. 148 alin. (16) din Codul urbanismului și construcțiilor transferă sarcina procesuală asupra titularului autorizației, care, deși deține un act administrativ favorabil și prezumat legal, este

constrâns să inițieze proceduri administrative și judiciare, îndelungate și costisitoare, împotriva deciziei de suspendare a Inspectoratului Național pentru Supraveghere Tehnică sau Ministerului Culturii.

- (32) O asemenea soluție legislativă afectează securitatea raporturilor juridice și creează posibilitatea menținerii pe termen nedeterminat a unei ingerințe în exercitarea dreptului de proprietate și libertății activității de întreprinzător.
- (33) În comparație, o cerere de suspendare conform art. 172 din Codul administrativ, poate fi depusă doar în cazul existenței unei cereri prealabile contra actului administrativ, iar suspendarea se dispune doar până la finalizarea procedurii prealabile. De asemenea, suspendarea dispusă de instanță până la înaintarea acțiunii în contencios administrativ, e condiționată de depunerea ulterioară a acțiunii în instanță, iar dacă titularul nu introduce acțiunea în termenul strict stabilit în art. 209 din Codul administrativ, măsura suspendării își încetează efectele, prevenind astfel suspendarea nedeterminată a actului administrativ.
- (34) De asemenea, **ingerința nu este necesară**, deoarece Codul administrativ prevede deja mecanisme de protejare a interesului public în domeniul urbanismului, siguranței construcțiilor și patrimoniului cultural. Codul urbanismului și construcțiilor urmează să stabilească clar persoanele în drept să solicite anularea autorizației de construire, astfel încât autoritatea desemnată să depună o cerere prealabilă, în care să solicite suspendarea actului administrativ, iar dacă autoritatea emitentă refuză suspendarea sau nu se pronunță în termen, să solicite instanței suspendarea executării actului administrativ.
- (35) Mecanismul instituit de Codul administrativ împiedică executarea autorizațiilor ilegale, protejând interesului public, deoarece conform art. 171 alin. (4) din Codul administrativ, dacă se depune o cerere de suspendare a executării actului administrativ individual la autoritatea care examinează cererea prealabilă sau în instanță, acesta nu este susceptibil de executare până la soluționarea cererii respective.
- (36) De asemenea, **ingerința nu este prevăzută de lege**, deoarece art. 148 alin. (16) din Codul urbanismului și construcțiilor nu îndeplinește criteriul de previzibilitate.
- (37) Pentru a fi considerată „prevăzută de lege”, ingerința trebuie să fie reglementată prin norme clare, accesibile și previzibile, care să permită persoanei să prevadă consecințele juridice ale aplicării lor (art. 23 din Constituție). Art. 148 alin. (16) nu stabilește temeiurile în care poate fi dispusă această măsură, precum în art. 172 alin. (2) și art. 214 alin. (2) din Codul administrativ și nici nu determină cu exactitate termenul suspendării.

V.SOLICITĂRI

- (38) În concluzie, avocatul Roșca Vladislav, potrivit art. 135 alin. (1) din Constituție solicit:
1. **Admiterea prezentei sesizări;**
  2. **Declararea neconstituționalității art. 148 alin. (16) din Codul urbanismului și construcțiilor nr. 434/2023, în partea cu privire la atribuirea competenței de suspendare**

a autorizației de construire Inspectoratului Național pentru Supraveghere Tehnică și
Ministerului Culturii, prin prisma art. 23, 46, 54, 126 din Constituție.

VI. DECLARAȚIA

*Declar pe propria mea onoare că informațiile prezentate Curții în prezenta sesizare sunt
veridice.*

Digitally signed by Roșca Vladislav
Date: 2026.03.16 07:49:25 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

MOLDOVA EUROPEANĂ

avocatul Vladislav Roșca

(semnat electronic)

*Instanța de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud. G. Mîfu)
Dosarul nr. 3r-484/25 (2-25056414-02-3r-06082025)*

ÎNCHEIERE

16 martie 2026

mun. Chișinău

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru

Completul de Contencios Administrativ în componența:
Președintele completului, judecătorul Sîrbu Victoria
Judecătorii Bagrin Lucia și Cașcaval Andrei

examinând, solicitarea ridicării excepției de neconstituționalitate înaintată de SRL „Promilton”, în cauza în ordine de recurs declarat de Ministerul Culturii împotriva încheierii Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani din 20 iunie 2025, adoptată în cauza la acțiunea în contencios administrativ înaintată de SRL „Promilton” împotriva Ministerului Culturii și Agenției de Inspectare și Restaurare a Monumentelor privind anularea actelor administrative individuale defavorabile,

A C O N S T A T A T:

La 24 aprilie 2025 SRL „Promilton” s-a adresat cu o acțiune în contencios administrativ împotriva Ministerului Culturii și Agenției de Inspectare și Restaurare a Monumentelor, prin care a solicitat:

- anularea Ordinului Ministerului Culturii al Republicii Moldova nr. 67 din 19 martie 2025 cu privire la suspendarea autorizației de construire nr. AC-0001683 din 03 februarie 2025 eliberată de Primarul mun. Chișinău în beneficiul SRL „Promilton” și SA „Cristivlad” și a răspunsului nr. 05/02-09/1122 din 11 aprilie 2025 la cererea prealabilă;
- anularea Prescripției nr. 17 din 26 martie 2025 emisă de Agenția de Inspectare și Restaurare a Monumentelor și a răspunsului nr. 02-09/940 din 27 martie 2025 la cererea prealabilă.

La 6 mai 2025 SRL „Promilton” a depus cerere prin care a solicitat, suspendarea executării Ordinului Ministerului Culturii al Republicii Moldova nr. 67 din 19.03.2025 și al Prescripției nr. 17 din 26 martie 2025 emisă de Agenția de Inspectare și Restaurare a Monumentelor.

Prin încheierea din 20 iunie 2025 Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani a admis cererea reclamantului SRL „Promilton” privind aplicarea măsurilor de asigurare a acțiunii în contencios administrativ.

A suspendat executarea Ordinului Ministerului Culturii nr. 67 din 19 martie 2025 cu privire la suspendarea autorizației de construire nr. AC-0001683 din 03.02.2025, eliberată de Primarul mun. Chișinău.

A suspendat executarea Prescripției nr. 17 din 26 martie 2025 emisă de Agenția de Inspectare și Restaurare a Monumentelor.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 4 iulie 2025 Ministerul Culturii a declarat apel asupra hotărârii Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani din 20 iunie 2025.

La 16 martie 2025 SRL „Promilton” a depus cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate în privința prevederilor art. 148 alin. (16) din Codul urbanismului și construcțiilor.

Studiind și analizând materialele cauzei, instanța de recurs conchide că, există temei de admitere a cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate al dispozițiilor art. 148 alin. (16) din Codul urbanismului și construcțiilor, reieșind din următoarele motive.

Conform art.195 din Codul administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171.

Potrivit art. 12¹ CPC, legiuitorul prevede expres ridicarea excepției de neconstituționalitate: (1) În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

(2) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

(3) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

(4) Dacă nu sînt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin.(2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

(5) Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărîrii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.

Excepția de neconstituționalitate constituie mijlocul procedural pentru realizarea accesului persoanei, în calitate de titular al drepturilor și libertăților fundamentale, la controlul constituționalității actelor normative.

Potrivit art. 134 din Constituție, (1) Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova.

(2) Curtea Constituțională este independentă de orice altă autoritate publică și se supune numai Constituției.

(3) Curtea Constituțională garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere

judecătorească și garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.

Iar potrivit art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Prin hotărârea nr. 2 din 9 februarie 2016, Curtea Constituțională a relatat că, judecătorul ordinar, nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau de reprezentantul acestuia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții, având ca obiect prevederile contestate și a reținut că verificarea constituționalității normelor contestate, constituie competența exclusivă a Curții Constituționale.

Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate de Curte în prezenta Hotărâre.

Completul observă că, obiectul excepției de neconstituționalitate, așa cum a fost formulat de recurenta SRL „Promilton”, constituie dispozițiile art. 148 alin. (16) din Codul urbanismului și construcțiilor.

Completul reține că, în temeiul art. 135 alin.(1) lit. g) din Constituție, art.4 alin.(1), lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, rezolvarea excepțiilor de neconstituționalitate a actelor normative, ține de competența Curții Constituționale.

Respectiv, sub aspectul întrunirii condițiilor stabilite de Curtea Constituțională, prin Hotărârea nr.2 din 9 februarie 2016, instanța de recurs menționează că norma vizată de către intimata SRL „Promilton”, constituie obiect a controlului de constituționalitate, fiind întrunite condițiile indicate în hotărârea Curții Constituționale pentru interpretarea art.135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituție.

Completul remarcă că, ridicarea excepției de neconstituționalitate a fost solicitată de către parte în proces, intimata SRL „Promilton”, iar normele vizate nu au mai făcut obiectul controlului de constituționalitate.

Din aceste considerente, ținând cont de faptul că normele solicitate a fi supuse controlului de constituționalitate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei deduse judecății, având în vedere că Completul nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția, astfel, Completul specializat, examinând condițiile menționate supra, necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, ajunge la concluzia că, acestea sunt întrunite, din care considerente cererea intimatului SRL „Promilton” urmează a fi admisă.

În conformitate cu prevederile art. art.195, 230 Cod administrativ, art. art. 12¹, 269-270 CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru

DISPUNE:

Se admite cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate, ridicată de către SRL „Promilton”, în cauza în ordine de recurs, declarat de Ministerul Culturii împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 20 iunie 2025.

Se sesizează Curtea Constituțională a Republicii Moldova în vederea controlului constituționalității a prevederilor art. 148 alin. (16) din Codul urbanismului și construcțiilor.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele completului,
Judecătorul

Judecătorii

Sîrbu Victoria

Bagrin Lucia

Cașcaval Andrei

Copia corespunde origina
Judecător: (